

Nr 238.

Ankom till riksdagens kansli den 19 juni 1945 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till prisrabattering å vissa livsmedel m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln (punkterna 30 och 31 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 4 januari 1945) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 beräkna dels till Prisrabattering å vissa livsmedel ett anslag av 105 000 000 kronor, dels ock till Förmalningsersättningar ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 297, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 27 april 1945, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1945/46 under elfte huvudtiteln anvisa dels till Prisrabattering å vissa livsmedel ett anslag av 100 000 000 kronor, dels ock till Förmalningsersättningar ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels en inom andra kammaren av fru *Linderot* och fru *Rönn-Christiansson* väckt motion (II: 91), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring i föreskrifterna om prisrabattering å vissa matvaror, att rabatteringen även gäller vid inköp av extratilldelning till havande kvinnor, som tidigare äro tillerkända att komma i åtnjutande av nämnda rabattering,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bror Nilsson m. fl.* (I: 395) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Svensson i Vä m. fl.* (II: 604), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att bestämmelserna för rabattkorts tilldelning till jordbrukare ändras därhän, att de stadgade maximala taxeringsvärdena å jordbruksfastighet höjas till 14 000 respektive 28 000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna gjorda yrkandena, hänvisas till motionerna II: 91 och I: 395.

Prisrabattering å vissa livsmedel.

Bestämmelserna angående grunderna för tilldelning av rabattkort för matfett och mjölk ha i stort sett bibehållits oförändrade sedan hösten 1942.

Nu gällande bestämmelser om prisrabattering å matfett och mjölk innehålla i huvudsak följande.

1) Rabattkort för såväl matfett som mjölk tilldelas *utan behovsprövning* sådana svenska medborgare, som äro födda efter den 31 december 1928 eller före den 1 januari 1878, under förutsättning att vederbörande själv, eller, i fråga om barn, dettas föräldrar vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits för ett beskattningsbart belopp, överstigande 750 kronor, eller för en skattepliktig förmögenhet, överstigande 10 000 kronor, eller brukar jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde av mer än 10 000 kronor. Från denna regel göras dock två undantag, det ena i syfte att öppna möjlighet till erhållande av rabattkort även i sådana fall, där den skattepliktiga förmögenheten eller värdet av den brukade jordbruksfastigheten är större än nu nämnts men å andra sidan vederbörandes beskattningsbara belopp är mycket lågt, och det andra i syfte att bereda föräldrar med minst två barn möjlighet att erhålla rabattkort för barnen, även då vederbörandes beskattningsbara belopp något överstiger 750 kronor.

Enligt det första undantaget äger nu avsedd person erhålla rabattkort under förutsättning dels att den skattepliktiga förmögenheten respektive taxeringsvärdet å jordbruksfastigheten ej överstiger 20 000 kronor och dels att det vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagna beskattningsbara beloppet ej överstiger 250 kronor. Enligt det andra undantaget erhålles rabattkort för barn under förutsättning dels att det beskattningsbara beloppet ej överstiger 1 000 kronor och dels att föräldrarna ha minst två efter den 31 december 1928 födda barn. Beträffande person, som är gift och sammanlever med sin make, gäller vad här sagts om beskattningsbart belopp och skattepliktig förmögenhet makarnas sammanlagda beskattningsbara belopp och sammanlagda skattepliktiga förmögenhet.

Vad i denna punkt sagts om personer, som äro födda före den 1 januari 1878, gäller även yngre personer, som uppbära tilläggspension enligt lagen om folkpensionering eller invalidunderstöd jämlikt förordningen den 28 juni 1935 om invalidunderstöd.

2) Tilldelning av rabattkort till andra svenska medborgare än som avses i punkt 1 (d. v. s. till svenska medborgare, som äro födda under något av åren 1878—1928 och ej uppbära tilläggspension eller invalidunderstöd) får ske *utan behovsprövning* endast i följande fall:

a) Äkta makar, vilka sammanleva med varandra, tilldelas vardera ett rabattkort för matfett under förutsättning dels att de ha eget hushåll och dels att de icke vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt tillsammans upptagits för ett beskattningsbart belopp, överstigande 500 kronor, eller för en skattepliktig förmögenhet, överstigande 10 000 kronor, eller bruka jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde, överstigande 10 000 kronor.

b) Ogift person tilldelas ett rabattkort för matfett under förutsättning dels att han har eget hushåll och dels att han icke vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagits för ett beskatt-

ningsbart belopp, överstigande 500 kronor, eller för en skattepliktig förmögenhet, överstigande 10 000 kronor, eller brukar jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde, överstigande 10 000 kronor. Vad nu sagts om ogift person gäller även änkring, änka eller make, som icke sammanlever med andra maken.

Även för personer inom denna åldersgrupp finnes en undantagsbestämmelse, avsedd för sådana fall, där den skattepliktiga förmögenheten eller värdet av den brukade jordbruksfastigheten visserligen är större än 10 000 kronor men där å andra sidan det beskattningsbara beloppet är mycket lågt. Enligt denna undantagsbestämmelse får rabattkort för matfett tilldelas här avsedd person, under förutsättning dels att vederbörande har eget hushåll, dels att den skattepliktiga förmögenheten respektive taxeringsvärdet å den brukade jordbruksfastigheten ej överstiger 20 000 kronor och dels att det vid 1944 års taxering upptagna beskattningsbara beloppet ej överstiger 250 kronor.

3) Beträffande de i punkterna 1 och 2 upptagna fall, där taxeringsvärdet å jordbruksfastighet är av betydelse för brukarens eller honom närstående persons rätt till rabattkort, har särskilt föreskrivits, att hänsyn icke skall tagas till den del av taxeringsvärdet, som får anses belöpa på sådan egenhet, vars avkastning brukaren icke äger tillgodogöra sig.

4) Personer, som ej enligt här återgivna regler äro berättigade till rabattkort utan behovsprövning, kunna efter *prövning i varje enskilt fall* erhålla sådant kort, då med hänsyn till särskilda omständigheter synnerligt behov därav finnes föreligga.

5) För jordbrukare och dem närstående personer finnes slutligen i visst fall möjlighet att erhålla rabattkort efter behovsprövning, som sker efter mindre stränga regler än som angivits i punkten 4. Livsmedelskommissionen har nämligen föreskrivit, att därest jordbrukares eller honom närstående persons rätt att erhålla rabattkort är beroende av taxeringsvärdet på den brukade fastigheten, kristidsstyrelse må, därest verkligt behov av prisrabattering prövas föreligga, tilldela vederbörande rabattkort, oaktat fastighetens taxeringsvärde eller den del därav, som enligt bestämmelserna i punkten 3 skall anses belöpa på jordbrukaren, är högre än det medgivna. Givetvis skall vederbörande helt fylla förutsättningarna i övrigt för erhållande av rabattkort.

Utdelning av rabattkort i enlighet med nu nämnda bestämmelser ägde rum första gången med början i december 1942, andra gången med början i november 1943 och tredje gången med början i december 1944.

I skrivelse den 10 april 1945 har *statens livsmedelskommission* avgivit förslag för nästa budgetår rörande medelsanvisning för prisrabattering å vissa livsmedel.

Kommissionen har till en början meddelat, att en sammanställning av inkomna redovisningar rörande utdelning av rabattkort, som ägde rum med början i december 1942, gåve vid handen, att antalet utdelade kort varit ungefär följande.

Rabattkort för matfett till producenter	728 000
» » » » icke-producenter	2 007 000

Summa rabattkort för matfett 2 735 000

Rabattkort för mjölk till producenter	403 000
» » » » icke-producenter	1 113 000
	<hr/>
Summa rabattkort för mjölk	1 516 000

Vid den utdelning, som påbörjats i november 1943, hade motsvarande siffror uppgått till, i runda tal

Rabattkort för matfett till producenter	703 000
» » » » icke-producenter	1 731 000
» » » » statavlönade m. fl.	46 000
	<hr/>
Summa rabattkort för matfett	2 480 000

Rabattkort för mjölk till producenter	400 000
» » » » icke-producenter	1 055 000
	<hr/>
Summa rabattkort för mjölk	1 455 000

I likhet med vad som skett tidigare år har statens livsmedelskommission för att erhålla kännedom om kristidsstyrelsernas erfarenheter av och synpunkter på rabatteringsbestämmelserna anmodat styrelserna att inkomma med yttranden, därest enligt deras uppfattning anledning föreläge att vidtaga ändringar i gällande bestämmelser. Av de 21 kristidsstyrelser, som yttrat sig, ha 18 antingen förklarat, att de ej funne anledning föreslå några ändringar i gällande grunder eller uttalat, att de ansåge bestämmelserna böra i stort sett bibehållas, ehuru vissa jämkningar av bestämmelserna på enstaka punkter eller ändringar av vissa detaljer borde äga rum. De 3 återstående kristidsstyrelserna ha ifrågasatt en mera allmän skärpning av rabatteringsbestämmelserna.

De av vissa kristidsstyrelser framförda förslagen om vissa detaljändringar med avseende å det nuvarande tilldelningssystemet hava föranlett livsmedelskommissionen att understryka angelägenheten av att ändringar ej vidtagas i andra fall, än där vägande skäl tala för desamma. Kristidsnämnderna ha nämligen numera hunnit bliva väl förtrogna med de nuvarande tilldelningsreglernas innebörd och tillämpning, och ändringar skulle lätt komma att tynga nämndernas arbetsbörda. Ett införande av alltför många specialregler skulle vidare göra rabattsystemet ytterligare komplicerat med påföljd, att överblicken för nämnderna försvårades.

Livsmedelskommissionen har under beaktande av dessa synpunkter emellertid ansett skäl föreligga för ett par mindre jämkningar i nuvarande tilldelningsgrunder. Sålunda har kommissionen föreslagit, att bestämmelserna om tilldelning av rabattkort för matfett utan behovsprövning till ensamstående personer i de arbetsföra åldrarna omläggas på så sätt, att dylik tilldelning endast må ske under förutsättning, att vederbörande har försörjningsplikt mot minderårigt barn eller bidrager till försörjning av föräldrar, vilka

äro i behov av detta bidrag. Kommissionen har motiverat sitt förslag med att enligt nu gällande regler rabattkort utgå till ensamstående personer i de arbetsföra åldrarna utan försörjningsplikt enligt mera liberala grunder än som kan anses motiverat, därest jämförelse sker med tilldelningsgrunderna i vad avser dylika personer med försörjningsplikt. I anslutning härtill har kommissionen vidare förordat, att den nu gällande inskränkningen i rätten för personer i de arbetsföra åldrarna att erhålla rabattkort, nämligen att vederbörande skall ha *eget* hushåll, skall upphöra.

Vad angår kostnaderna för prisrabatteringen under nästa budgetår omnämner kommissionen att, om man antog, att den procentuella minskning av antalet rabattkortsinnehavare, som framkommit vid en granskning av kristidsnämndernas uppgifter rörande utdelningen av rabattkort under december 1944—februari 1945, gäve ett riktigt uttryck för den förändring, som inträtt fram till nuvarande tidpunkt, skulle antalet innehavare av rabattkort för närvarande vara följande, i runda tal:

Rabattkort för matfett till producenter	624 000
» » » » icke-producenter	1 582 000
» » » » statavlönade m. fl.	43 000

Summa rabattkort för matfett 2 249 000

Rabattkort för mjölk till producenter	372 000
» » » » icke-producenter	1 021 000

Summa rabattkort för mjölk 1 393 000

Med nu nämnda antal rabattkortsinnehavare bleve, anför kommissionen, kostnaderna för prisrabatteringen under ett budgetår för matfett rabatteringen ($2\,249\,000 \times 26 =$) 58 474 000 och för mjölk rabatteringen ($1\,393\,000 \times 27,37 =$) 38 126 000 eller sammanlagt omkring 96 600 000 kronor.

De nu anförda siffrorna syntes enligt kommissionen kunna tagas till utgångspunkt vid beräkningen av kostnaderna för prisrabatteringen under nästa budgetår. Att märka vore dock *dels* att, såsom förut anförts, siffrorna angående antalet nuvarande rabattkortsinnehavare vore förenade med en viss osäkerhet och snarast måste antagas vara något för låga, *dels* att antalet personer, som erhöle rabattkort vid nästa utdelning, kunde komma att i någon mån påverkas av den här förut föreslagna justeringen av bestämmelserna om tilldelning av rabattkort för matfett till personer i de arbetsföra åldrarna ävensom av den nu skedda höjningen av taxeringsvärdena å jordbruksfastigheter, *dels* slutligen att förändringar i inkomstnivån för de befolkningsgrupper, som här avsåges, kunde komma att medföra betydande förändringar i antalet rabattkortsinnehavare. Om man emellertid antog, att tilldelningsbestämmelserna under nästa budgetår bleve sådana, som kommissionen här förordat, samt att inkomstnivån för nu ifrågakava-

rande befolkningsgrupper icke underginge någon mera betydande förändring i förhållande till kalenderåret 1944, syntes man, med tillbörligt beaktande av övriga osäkerhetsmoment, kunna beräkna behovet av medel till prisrabatteringen till omkring 100 miljoner kronor.

Förmalningsersättningar.

I syfte att förhindra att de i förhållande till förkrigspriserna höjda producentpriserna å brödsäd skola medföra ökning av priserna på mjöl och bröd har sedan hösten 1940 tillämpats ett system med s. k. förmalningsersättningar. Dessa ersättningar utbetalas till kvarnarna för av dem förmalen spannmål. Till och med förmalningsåret 1943/44 utgingo dylika ersättningar för såväl handelsförmalning som löneförmalning. Från och med innevarande förmalningsår utgår ersättning emellertid endast vid handelsförmalning. Ersättningsbeloppet utgör för tiden 1 september 1944—31 augusti 1945 6 kronor 50 öre per deciton förmalen spannmål av vete och råg.

Anslaget till förmalningsersättningar för innevarande budgetår är anvisat med 40 000 000 kronor.

I skrivelse den 10 april 1945 med förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har *statens livsmedelskommission* behandlat frågan om medelsbehovet för förmalningsersättningar för budgetåret 1945/46. Kommissionen har med utgångspunkt från att ersättningen vid handelsförmalning kommer att utgå med oförändrat belopp eller 6 kronor 50 öre per deciton förmald spannmål av vete eller råg beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till i avrundat tal 40 000 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört bland annat följande.

De skäl som motiverat införande av prisrabattering å vissa livsmedel samt systemet med s. k. förmalningsersättningar föreligga alltså. På grund därav böra de genomförda anordningarna med prisrabatter och förmalningsersättningar bibehållas även under nästkommande budgetår.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har en allmän utdelning av rabattkort i enlighet med nu gällande grunder ägt rum i slutet av varterena av åren 1942—1944. En jämförelse mellan antalet rabattkort, som utdelats under de två förstnämnda åren, utvisar för år 1943 en ej oväsentlig nedgång av antalet rabattkortsinnehavare särskilt bland icke-producenter. Ehuru ännu blott ofullständiga uppgifter föreligga i fråga om den senaste utdelningen, peka siffrorna på en viss tendens till fortsatt nedgång av antalet rabattkortsinnehavare. Då bestämmelserna angående tilldelning av rabattkort ej undergått några nämnvärda förändringar, torde nedgången väsentligen bero på en höjning av den allmänna inkomstnivån.

Vad angår den av vissa kristidsstyrelser ifrågasatta skärpningen av rabatteringsbestämmelserna må framhållas, att livsmedelsrabatterna avse att öka möjligheterna för de ekonomiskt sämre ställda befolkningsgrupperna att oavsett levnadskostnadernas stegring kunna inköpa tillräckliga myckenheter matfett och mjölk. Då angivna kostnader efter tillkomsten av nu gällande tilldelningsbestämmelser i stort sett icke undergått någon ändring, anser jag

i princip några åtgärder i syfte att begränsa antalet rabattkortsinnehavare icke böra ske.

I likhet med livsmedelskommissionen och kristidsstyrelserna anser jag någon omläggning av de principer, på vilka det nuvarande rabattsystemet är uppbyggt, icke böra ifrågakomma. Härmed är emellertid icke sagt, att det gällande systemet fungerar på ett sådant sätt, att icke i en del fall personer, vilkas behov av rabattkort kan ifrågasättas, erhålla rabattkort. Med nu tillämpade schematiska system torde denna olägenhet icke kunna undvikas. Härför torde erfordras en övergång till en efter enhetliga grunder företagen individuell behovsprövning. En dylik övergång är emellertid förenad med många och allvarliga olägenheter ur andra synpunkter, i vilket avseende jag torde få hänvisa till uttalanden i 1944 års proposition om anslag till prisrabatterning å vissa livsmedel, i vilken proposition berörda fråga närmare diskuterades.

Ehuru onekligen vissa skäl tala för de av kommissionen föreslagna ändringarna, anser jag emellertid med hänsyn till vad jag nyss anfört rörande önskvärdheten av att bibehålla rabatteringsbestämmelserna om möjligt oförändrade mig icke böra förorda, att bestämmelserna ändras på ifrågasatt sätt. Jag förutsätter emellertid, att därest utvecklingen skulle påkalla en omläggning av grunderna — exempelvis genom en ytterligare förskjutning av penninginkomsternas nivå rörande de av prisrabatterna berörda skikten — Kungl. Maj:t må äga befogenhet att vidtaga av omständigheterna föranledda ändringar i grunderna. Är det fråga om mera genomgripande ändringar, bör dock frågan härom underställas riksdagen, då detta utan olägenhet kan ske.

Beträffande rabattbeloppens storlek ifrågasätter jag icke någon ändring. Rabatterna böra alltså utgöra för matfett 2 kronor per kilogram och för mjölk 15 öre per liter.

Livsmedelskommissionen har med tillbörligt beaktande av de osäkerhetsmoment som alltid måste vidlåda en beräkning av medelsbehovet för prisrabatterna föreslagit, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 100 000 000 kronor, d. v. s. 5 000 000 kronor mindre än motsvarande anslag för innevarande budgetår. Mot kommissionens beräkningar har jag icke något att erinra.

Vad härefter angår frågan om förmalningsersättningarna böra såsom jag förut uttalat dylika ersättningar utbetalas även under nästa förmalningsår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter ingången av nästa förmalningsår efter förslag av livsmedelskommissionen och statens priskontrollnämnd bestämma ersättningens storlek. Livsmedelskommissionens anslagsberäkning föranleder icke någon erinran från min sida.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava nu gällande bestämmelser beträffande prisrabatterning å vissa livsmedel utformats i anslutning till uttalanden i ämnet, som gjordes av 1942 års riksdag. Ifrågasvarande bestämmelser hava tillämpats sedan december 1942.

Departementschefen har på anförda skäl framhållit, att det vore önskvärt att bibehålla rabatteringsbestämmelserna oförändrade. Utskottet delar denna departementschefens uppfattning och anser sig på grund härav icke böra tillstyrka bifall till de i motionerna II: 91 samt I: 395 och II: 604 framställda yrkandena.

Utskottet har ansett sig böra biträda departementschefens förslag, att Kungl. Maj:t må äga befogenhet att vidtaga av omständigheterna föranledda ändringar i tilldelningsgrunderna. Utskottet vill dock starkt understryka, att då fråga är om mera genomgripande ändringar, frågan härom bör underställas riksdagen.

Det för prISRabattering erforderliga anslaget för nästa budgetår har av departementschefen beräknats till 100 000 000 kronor. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande anslagsberäkningar.

Utskottet biträder vad departementschefen föreslagit i fråga om förmalningsersättningarna och tillstyrker alltså att för detta ändamål för nästa budgetår anvisas det av departementschefen beräknade anslaget av 40 000 000 kronor.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1) till *PrISRabattering å vissa livsmedel* för budgetåret 1945/46 under elfte huvudtiteln anvisa ett anslag av 100 000 000 kronor;

2) till *Förmalningsersättningar* för budgetåret 1945/46 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor;

B. att motionen II: 91 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

C. att motionerna I: 395 och II: 604 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Sven Larsson, Bäcklund, Bernhard Nilsson, Karl Andersson, Mannerskantz, Gustaf Karlsson, Gustav Emil Andersson, Rosenberg, Albertsson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Ward, Falla, Andersson* i Malmö, *Norup, Wallentheim, Malmberg* i Skövde, *Lindholm, Onsjö, Hoppe, Thapper* och *Birke*.

Reservationer:

1) av herrar *Johan Bernhard Johansson, Bernhard Nilsson, Mannerskartz, Falla* och *Birke*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava nu gällande bestämmelser beträffande *p r i s r a b a t t e r i n g* å vissa livsmedel utformats i anslutning till uttalanden i ämnet, som gjordes av 1942 års riksdag. Ifrågasvarande bestämmelser hava tillämpats sedan december 1942.

Utskottet får framhålla, att då kriget i Europa numera upphört man på grund härav torde hava anledning förvänta att de därmed förenade förskjutningarna i levnadskostnaderna skola inom en relativt nära liggande framtid på ett naturligt sätt bliva anpassade efter ett mera normalt jämviktsläge. Härigenom bör även kunna förväntas att rabattsystemet icke längre skulle bliva erforderligt och kunna avvecklas. I nuvarande läge med den oklarhet, som alltjämt råder i fråga om våra handelsförbindelser, varmed även följer att försörjningsläget och levnadskostnaderna för den närmaste tiden måste te sig i viss mån ovissa, har utskottet funnit sig böra tillstyrka att anslag för ifrågasvarande ändamål anvisas jämväl för nästa budgetår. Anslaget torde i enlighet med departementschefens beräkningar böra uppföras med 100 000 000 kronor.

Utskottet anser emellertid för sin del att goda skäl blivit anförda för livsmedelskommissionens förslag att rabattkort för matfett utan behovsprövning skall tilldelas ensamstående personer i de arbetsföra åldrarna endast under förutsättning att vederbörande har försörjningsplikt mot minderårigt barn eller bidrager till försörjning av föräldrar, vilka äro i behov av detta bidrag. Utskottet förordar därför att denna justering vidtages i tilldelningsbestämmelserna.

I övrigt anser sig utskottet icke böra ifrågasätta någon ändring av nämnda bestämmelser och avstyrker alltså bifall till de i motionerna II: 91 samt I: 395 och II: 604 framställda yrkandena.

Utskottet har ansett sig böra biträda departementschefens förslag, att Kungl. Maj:t må äga befogenhet att vidtaga av omständigheterna föranledda ändringar i tilldelningsgrunderna. Utskottet vill dock starkt understryka, att då fråga är om mera genomgripande ändringar, frågan härom bör underställas riksdagen.

Fö r m a l n i n g s e r s ä t t n i n g a r n a utgöra en subvention till alla konsumenter oberoende av inkomst- och förmögenhetsställning och beräknas för nästa budgetår kräva beviljande av ett anslag av 40 000 000 kronor. Denna subvention har motiverats med en sänkning av reallönerna under kriget och därmed följande försörjningssvårigheter för stora befolknings-skikt. Under de senare åren ha emellertid betydande löneökningar skett för ett avsevärt antal folkgrupper, och för närvarande torde reallönen genom-

snittligt ligga nära 1939 års nivå, den högsta som hittills förekommit. En jämförelse mellan löneindex och veteprisets index visar också att lönerna både före och under kriget stigit i långt hastigare takt än spannmålspriserna. Tillgängliga statistiska uppgifter visa, att veteprisets index från en siffra av 111 för år 1938 stigit till siffran 157 år 1944. Index för löner inom industri, hantverk, samfärdsel och allmän tjänst utgjorde 249,7 år 1938, men hade stigit till 339,4 år 1943 och kan för år 1944 approximativt beräknas hava stigit till 360. Under den angivna tiden har löneindex stigit med 110 enheter medan veteprisets index stigit med allenast 46 enheter. Någon av löne- och prisläget betingad motivering för här ifrågavarande subventions bibehållande finnes sålunda icke och en avveckling av densamma synes utskottet därför starkt motiverad. Med hänsyn härtill föreslår utskottet att förmalningsersättningen sänkes med 2 kronor per deciton. Genom en sådan begränsning torde anslaget för nästa budgetår kunna minskas med 12 000 000 kronor till 28 000 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

- A. att riksdagen — — — 100 000 000 kronor;
- 2) till *Förmalningsersättningar* för budgetåret 1945/46 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 28 000 000 kronor;
- B. att motionen — — — åtgärd föranleda;
- C. att motionerna — — — åtgärd föranleda;»

2) av herrar *Gustav Emil Andersson, Albertsson, Ivar Persson, Norup, Malmborg* i Skövde och *Onsjö*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Såsom av — — — 40 000 000 kronor. I detta sammanhang vill utskottet emellertid framhålla, att enligt utskottets mening rabatter å livsmedel framdeles böra förbehållas de mindre köpkraftiga befolkningsgrupperna, varför utskottet anser, att frågan om förmalningsersättningarnas successiva avveckling snarast bör upptagas till prövning.»
